

Drie decentralisaties

Vertrouwen in de gemeente staat op het spel

De decentralisaties van de zorg, jeugdhulpverlening en arbeidsparticipatie, waarvan het grote uur U op 1 januari aanbreekt, roepen vergelijkbare gevoelens op als de millenniumwisseling vijftien jaar geleden. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft zelfs een soort *gadget* verspreid waarin elke gemeentelijke ambtenaar precies kan nagaan hoeveel weken, dagen en uren er nog te gaan zijn.

Vreesden we in de maanden voor 01-01-2000 groot onheil doordat alle computersystemen op tilt zouden slaan; nu vrezen we dat de gemeenten het niet voor elkaar krijgen om verpreid over meerdere jaren met zo'n zestien miljard euro minder kwalitatief goede dienstverlening te organiseren. Als nu al de urine van de moeder van staatsecretaris Van Rijn langs haar benen loopt, hoe zal dat dan straks zijn?

Feit is dat er de komende jaren veel gaat veranderen. Met zoveel geld minder kunnen gemeenten namelijk maar één ding doen: de organisatie van de dienstverlening radicaal vernieuwen. Door deze dichterbij mensen in wijkteams te organiseren, die snel en integraal kunnen handelen, hopen gemeenten zelfs beter werk te leveren dan dat het geval was in de bureaucratische warwinkel die vanuit Den Haag werd bestierd. Het schrikbeeld van 27 hulpverleners die onwetend van elkaar met één probleemgezin in de weer zijn moet met deze decentralisaties definitief de wereld uit worden geholpen.

Ongewisse factor daarbij is de nieuwe rol die hierbij van burgers wordt verwacht. De verzorgingsstaat is na 1 januari niet langer een consumptieartikel waar je recht op hebt, maar een persoonlijk bouwpakket waar je samen met je omgeving en professionals zelf iets uit moet zien te brouwen. Je krijgt als oudere niet langer drie uur hulp aan huis na het invullen van een afvinklijst, maar de hulp wordt georganiseerd samen met je 'netwerk' na een 'keukentafelgesprek'.

Om deze op zichzelf niet zo heel ingewikkelde uitgangspunten voor elkaar te krijgen moet de hele boel overhoop. Vele tienduizenden mensen moeten van werkplek veranderen, instellingen moeten worden gereorganiseerd, informatiesystemen aangepast, teams gecreëerd, professionele routines doorbroken, nieuwe contracten afgesloten, omzetafspraken gemaakt – het is een megaproject waar het afgelopen jaar in ons land zo'n honderdduizend ambtenaren vaak dag en nacht mee in de weer zijn geweest. De gemeente Amsterdam heeft het daarbij voor zichzelf nog eens extra gecompliceerd gemaakt door in dit energievretende voorbereidingsjaar ook nog eens alle stadsdelen af te schaffen, lang te talmen met het aanstellen van een nieuw college, de interne organisatie compleet op de schop te nemen, waardoor duizend ambtenaren in nieuwe functies benoemd moesten worden. Ach ja, makkelijker kunnen we het niet maken!

Dat moet dus wel mis gaan, zou je zeggen. Zelfstandig wonende ouderen die massaal vereenzamen. Post traumatische stress-stoornissen waar men in het wijkteam geen kaas van heeft gegeten. Buren die niet thuisgeven als ze hun steentje moeten bijdragen. Gelijk met alle decentralisatiesplannen hebben we het afgelopen jaar talloze doembeelden over ons heen gekregen. Dat getuigt niet alleen van de wijze waarop in ons land gevestigde belangen zich verzetten tegen

het laatste woord

Vertrouwen in de gemeente staat op het spel

De gemeente Amsterdam heeft het daarbij voor zichzelf nog eens extra gecompliceerd gemaakt door in dit energievretende voorbereidingsjaar ook nog eens alle stadsdelen af te schaffen, lang te talmen met het aanstellen van een nieuw college, de interne organisatie compleet op de schop te nemen, waardoor duizend ambtenaren in nieuwe functies benoemd moesten worden. Ach ja, makkelijker kunnen we het niet maken!

De gemeente Amsterdam heeft het zichzelf extra moeilijk gemaakt

De gemeente Amsterdam heeft het daarbij voor zichzelf nog eens extra gecompliceerd gemaakt door in dit energievretende voorbereidingsjaar ook nog eens alle stadsdelen af te schaffen, lang te talmen met het aanstellen van een nieuw college, de interne organisatie compleet op de schop te nemen, waardoor duizend ambtenaren in nieuwe functies benoemd moesten worden. Ach ja, makkelijker kunnen we het niet maken!

AMSTERDAM MOET LANDELIJKE KORTINGEN OP (OUDEREN)ZORG COMPENSEREN

De gemeente Amsterdam heeft het zichzelf extra moeilijk gemaakt

De gemeente Amsterdam heeft het daarbij voor zichzelf nog eens extra gecompliceerd gemaakt door in dit energievretende voorbereidingsjaar ook nog eens alle stadsdelen af te schaffen, lang te talmen met het aanstellen van een nieuw college, de interne organisatie compleet op de schop te nemen, waardoor duizend ambtenaren in nieuwe functies benoemd moesten worden. Ach ja, makkelijker kunnen we het niet maken!

dreigende veranderingen; er spreekt ook gepast wantrouwen van burgers uit omdat ze denken dat de bezuinigingen veel mooier worden voorgespiegeld dan ze in werkelijkheid zijn.

Er staat, met andere woorden, na 1 januari meer op het spel dan alleen een overheveling van Haagse taken naar de gemeente. Het gaat ook om de betrouwbaarheid van de lokale overheid. Maar net zoals met de voorspelde millenniumbug zal dit na 1 januari niet onmiddellijk tot een crisis leiden. Daarvoor is het verantwoordelijkheidsbesef in de betreffende sectoren bij iedereen veel te groot. De decentralisaties brengen weliswaar een ongekeerde systeeminnovatie, niet eerder vertoond, en niet zonder risico's. Maar ondertussen wordt het werk ook volgend jaar elke dag gewoon gedaan door vaak gedreven professionals die met elkaar en met mensen waarvoor ze werken meestal hele adequate oplossingen verzinnen. Eigenlijk draait de hele operatie erom hen de ruimte te geven waar ze hun talenten optimaal kwijt kunnen. Daarmee staan gemeenten in 2015 en daarna voor een even paradoxale als onwennige opgave: ze moeten de bureaucratie durven te slechten om het vertrouwen van burgers te winnen. In Den Haag zouden ze zo iets een hoofdpijndossier noemen, gemeenten lijken het vooralsnog vooral als een uitdaging te zien. Laten we hopen dat ze de komende jaren wat dat betreft de moed erin kunnen houden.

Jos van der Lans is publicist en cultuurpsycholoog. Met Nico de Boer publiceerde hij dit jaar: *Decentraal. De stad als sociaal laboratorium* (Atlas Contact).